

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของเสียงสระและเสียงพยัญชนะกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวน โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า ในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวน คุณสมบัติของเสียงสระมีความสัมพันธ์กับความหมายในด้านขนาด ปริมาณและรูปร่าง ส่วนคุณสมบัติของเสียงพยัญชนะมีความสัมพันธ์กับความหมายในด้านการเคลื่อนไหวและการเคลื่อนที่รวมถึงคุณสมบัติบางประการของสิ่งที่กล่าวถึง

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็นสามขั้นตอน โดยในขั้นแรกได้ทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับสัทอรรถลักษณะหรือความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายรวมถึงคำจำกัดความของคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก จากนั้นจึงให้คำจำกัดความและสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยวน เนื่องจากพบว่าคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกมีรูปลักษณะที่เป็นคำซ้ำและไม่ซ้ำคำซ้ำ ดังนั้นจึงต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกคำประเภทนี้ออกจากคำซ้ำซึ่งไม่ใช่คำแฝงอารมณ์ความรู้สึกด้วย

ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกตามแนวคิดของ Doke (1935) Diffloth (1978) และ ธนานันท์ (1992) ไว้ว่า

คำแฝงอารมณ์ความรู้สึก(Expressive) คือ คำขยายประเภทหนึ่งที่เจ้าของภาษาสร้างขึ้นจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัส และถ่ายทอดออกมาสู่ผู้ฟังด้วยเสียงเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึกที่ลึกซึ้ง และมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

จากนั้นจึงเก็บข้อมูลจากพจนานุกรมและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับหมวดคำในภาษาไทยวนโดยเลือกคำที่เป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติทั้งหมด เลือกคำที่มีลักษณะเป็นชุดของความหมายที่มีความละม้ายกันทางเสียง กล่าวคือ เมื่อเปลี่ยนเสียงสระแล้วความหมายเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยที่ความหมายหลักยังคงเดิม และเลือกคำที่มีเสียงซึ่งเป็นส่วนประกอบของคำ เช่น เสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย มีความหมายบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน และจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดพบว่าคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยวนมีลักษณะทางโครงสร้างพยางค์ได้ตั้งแต่ 1 พยางค์จนถึง 4 พยางค์ ส่วนลักษณะทางไวยากรณ์นั้นมีทั้งที่เหมือนและต่างจากคำกริยาวิเศษณ์ทั่วไป ลักษณะที่เหมือน คือ ทำหน้าที่ขยายคำกริยาและมักปรากฏอยู่หลังคำกริยา ลักษณะที่ต่าง คือ คำแฝงอารมณ์ความรู้สึกมักจะมีการเกิดคู่กันกับคำที่มันขยายแบบเฉพาะเจาะจง ส่วนคำกริยาวิเศษณ์นั้นสามารถเกิดร่วมกับคำกริยาอื่นๆได้หลายคำ และคำ

แฝงอารมณ์ความรู้สึกจะบรรยายให้ผู้ฟังเห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนกว่าคำกวีพิเศษทั่วไป สุดท้ายจึงเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแยกวิเคราะห์ที่ละส่วนตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ คือ (1) พยัญชนะต้นกับความหมาย (2) พยัญชนะท้ายกับความหมาย (3) สระกับความหมาย (4) การซ้ำพยางค์กับความหมาย ในการวิเคราะห์ความหมายได้แบ่งประเภทของข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆตามงานที่ได้ทบทวนวรรณกรรมไว้ คือ การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบสมบูรณ และ การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบสัญลักษณ์ หรือ แบบการตกลงกำหนดขึ้น และยังได้แบ่งข้อมูลออกตามการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ คือ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัสตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับพบว่า

- เสียงพยัญชนะต้นต่างประเภทกันจะแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในลักษณะที่ต่างกัน ดังนี้

พยัญชนะต้นกักแสดงเสียงระเบิดหรือเสียงกระทบกระแทก แสดงการเคลื่อนไหวแบบกระตุกเป็นระยะๆหรือเป็นจังหวะ แสดงรูปร่างได้หลายแบบ เช่น บิดเบี้ยว แข็ง แห้ง อ้วน บวม พอง แสดงแสงสีที่สดใสและไม่สดใส แสดงรสและกลิ่นที่แรง แสดงรสชาติที่แรง แสดงความรู้สึกที่ยืน แสดงสภาพที่หนัก แน่น ตึง

พยัญชนะต้นนาสิกแสดงเสียงที่ก้องกังวานและต่อเนื่องเป็นระยะๆ แสดงการเคลื่อนไหวแบบขึ้น-ลง และซ้าย-ขวา แสดงรูปร่างโค้งงอ แสดงการเรืองแสงของประกายไฟ แสดงความรู้สึกที่เจ็บปวด แสดงสภาพที่อ่อน นุ่ม เหลว

พยัญชนะต้นเปิดแสดงเสียงประเภทเสียงกริ่ง เสียงอึกทึกครึกโครม แสดงการเคลื่อนไหวแบบขึ้น-ลง การเคลื่อนไหวที่ไหลลื่น และการเคลื่อนไหวอันเนื่องมาแต่ลม แสดงรูปร่างกลม เว้าแห้ว แสดงแสงสีที่สดใส เปล่งประกาย แสดงความรู้สึกที่สับสนและความรู้สึกความรู้สึกที่ปั่นป่วน

พยัญชนะต้นเสียดแทรกแสดงเสียงประเภทเสียดสี เสียงวัตถุแหวกอากาศ แสดงลักษณะเป็นเส้น แสดงแสงสีมืด จาง แสดงรสชาติที่อ่อน แสดงสภาพที่แหลก ละเอียด

- เสียงพยัญชนะท้ายต่างประเภทกันจะแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในลักษณะที่ต่างกันด้วยเช่นกัน

พยัญชนะท้ายกักแสดงเสียงที่จบลงทันที แสดงการเคลื่อนไหวที่หยุดลงทันทีและอาจมีอาการสะดุด แสดงกลิ่นที่ไม่พึง แสดงรสชาติที่แรง ความรู้สึกที่แรง แสดงสภาพที่แข็ง หนัก ตึง

พยัญชนะท้ายก้องนาสิกแสดงเสียงประเภทก้องกังวาน แสดงการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่อง แสดงกลิ่นที่ฟุ้ง แสดงรสชาติที่ไม่แรง แสดงสภาพที่เบา ส่วนพยัญชนะท้ายก้องกึ่งสระแสดงเสียงประเภทที่ไม่ก้องกังวาน แสดงการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่อง แสดงกลิ่นที่ฟุ้ง ความรู้สึกที่ไม่แรง

■ เสียงสระ ผู้วิจัยวิเคราะห์การแสดงความสัมพันธ์กับความหมายจาก

- การเคลื่อนที่ของลิ้นในแนวดิ่ง (ลิ้นอยู่ในระดับ สูง กลาง ต่ำ) พบว่า

สระหน้าสูง i i: แสดงขนาดเล็กหรือปริมาณน้อยกว่าสระหน้าต่ำ e e:

สระกลางสูง u u: และสระกลางกลาง ʌ ʌ: แสดงขนาดใหญ่หรือปริมาณมากกว่า
สระกลางต่ำ ɔ ɔ:

สระหลังสูง u u: และสระหลังกลาง o o: แสดงขนาดใหญ่หรือปริมาณมากกว่าสระ
หลังต่ำ a a:

- การเคลื่อนที่ของลิ้นในแนวนอน (ลิ้นอยู่ในส่วน หน้า กลาง หลัง) พบว่า

สระหน้า i i: e e: e e: แสดงขนาดเล็กหรือปริมาณน้อย

สระกลาง a a: u u: ʌ ʌ: และสระหลัง u u: และ o o: แสดงขนาดใหญ่

หรือปริมาณมาก (ยกเว้นสระหลัง ɔ ɔ: นั้นน่าจะแสดงขนาดใหญ่เนื่องจากเป็นสระ
หลังแต่กลับแสดงขนาดเล็ก ซึ่งพบว่าไม่เป็นไปตามกฎ)

- ลักษณะริมฝีปาก (ริมฝีปากห่อ – ไม่ห่อ) พบว่า

สระปากไม่ห่อ e e: แสดงรูปร่างแบน

สระปากห่อ u u: o o: ɔ ɔ: แสดงรูปร่างกลม

- ความสั้น-ยาวของเสียงสระ พบว่า

สระเสียงสั้นแสดงระยะเวลาที่สั้นกว่าของการออกเสียงหรือการได้ยินเสียง

- แบบผสมระหว่างลักษณะการเคลื่อนไหวของลิ้นและการวางรูปร่างริมฝีปาก พบว่า

สระ i i: e e: ɔ ɔ: แสดงขนาดเล็ก

เสียงสระ e e: และ a a: แสดงขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้

สระกลางสูง u u: ʌ ʌ: u u: และ o o: แสดงขนาดที่ใหญ่เสมอ

■ การซ้ำพยางค์แสดงความหมายใน 2 ลักษณะ คือ แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์นั้นๆ

เกิดขึ้นหลายครั้งอย่างต่อเนื่องกัน และแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่พูดถึงนั้นมีหลายขนาดและมีเป็นจำนวนมาก

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาแล้ว สนับสนุนสมมุติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้ว่า เสียงพยัญชนะในคำ
แฝงอารมณ์ความรู้สึกจะแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ที่แสดงลักษณะการเคลื่อนไหว

และการเคลื่อนไหว (การเคลื่อนไหวในที่นี้หมายถึงรวมถึงการเคลื่อนไหวของคลื่นเสียงมายังหู การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมายังจมูก การเคลื่อนไหวของรสชาติมายังต่อมรับรสที่ลิ้น และจากการสัมผัสมายังประสาทรับความรู้สึกต่างๆ) รวมถึงแสดงคุณลักษณะบางประการของสิ่งที่กล่าวถึง เสียงสระในคำแผลงอารมณ์ความรู้สึก จะแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ที่บอกขนาดใหญ่-เล็ก ปริมาณมาก-น้อย และรูปร่างกลม-แบน ของสิ่งที่กล่าวถึงได้

6.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยพบว่า มีลักษณะที่เหมือนกับคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาเอเชียอื่นๆ เช่น ภาษาอิสาน ที่ศึกษาโดย L.Thongkum (1979) และประคอง นิมมานเหมินท์ (2519) ภาษาไทเหนือ ที่ศึกษาโดยธนานันท์ ตรงดี (2535) ภาษาเขมร ที่ศึกษาโดย Diffloth (1976) ภาษาเกาหลี ที่ศึกษาโดย Kong-on Kim (1977) เป็นต้น ลักษณะที่เหมือนดังกล่าวคือ

- (1) มีลักษณะการซ้ำพยางค์หรือซ้ำคำ
- (2) ในบางกรณีมีลักษณะทางความหมายที่ยากที่จะให้ความหมายอย่างชัดเจนได้
- (3) มักทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์
- (4) มีรูปแบบทางเสียงที่สามารถกำหนดได้
- (5) มีลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพและมีการแผลงอารมณ์รวมทั้งความรู้สึกบางอย่าง

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาต่างๆ ที่ได้พบทวนวรรณกรรมมานั้นมักมีรูปลักษณะเป็นคำซ้ำ ซึ่งก็พบรูปลักษณะดังกล่าวในคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยด้วย แต่ที่แตกต่างจากคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาต่างๆ ก็คือ ยังพบคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ได้มีรูปลักษณะเป็นคำซ้ำอีกด้วย นั่นคือ เป็นคำเพียง 1 พยางค์ ลักษณะเช่นนี้ ผู้วิจัยไม่พบในงานของท่านใดเลย นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบลักษณะที่เด่นอย่างเห็นได้ชัดอีกอย่างในคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยนั่นคือ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยนั้นมีลักษณะเป็นชุดของความหมายที่มีความละม้ายกันทางเสียง ลักษณะที่เด่นดังกล่าวนี้นี้พบในคำแผลงอารมณ์ความรู้สึกภาษาอิสานที่ศึกษาโดย L.Thongkum (1979) และประคอง นิมมานเหมินท์ (2519), Kong-on Kim (1977) และ Diffloth (1976) ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษานี้มีความละเอียดอ่อนมากในการบรรยายลักษณะของสิ่งที่เห็น

ในเรื่องการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายพบว่างานส่วนใหญ่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความรวมทั้งคำโดยไม่ได้แยกวิเคราะห์ที่ละส่วน นอกจากงานของ

ธนานันท์ ตรงดี (2535) เพียงคนเดียวเท่านั้น และงานส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระกับความหมาย มีส่วนน้อยที่วิเคราะห์เสียงพยัญชนะร่วมด้วย ซึ่งลักษณะการแยกวิเคราะห์ที่ละส่วนนี้จึงต้องวิเคราะห์ด้วยว่ามีลักษณะการแสดงความสัมพันธ์กับความหมายได้ที่ลักษณะ โดยดูจากการแบ่งส่วนประกอบทางเสียงของคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกออกเป็นส่วนๆ แล้วแยกพิจารณา เช่น พยัญชนะต้น (อย่างเดียวกับ) ความหมาย สระ (อย่างเดียวกับ) ความหมาย พยัญชนะต้น + พยัญชนะท้าย กับความหมาย พยัญชนะต้น + สระ กับความหมาย และ พยัญชนะต้น + สระ + พยัญชนะท้าย กับความหมาย ผู้วิจัยพบว่าคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกส่วนใหญ่มีลักษณะการแสดงความสัมพันธ์แบบสุดท้ายมากที่สุด กล่าวคือ ส่วนประกอบทุกส่วนแสดงความสัมพันธ์กับความหมายได้ทั้งสิ้น

จากการที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษาต่างๆ พบลักษณะที่สอดคล้องกับผลการศึกษาภาษาไทยวนของผู้วิจัยดังนี้คือ Sapir (1929, อ้างใน Allott) ที่พบว่าเสียงสระหน้า i แสดงความสัมพันธ์กับขนาดเล็ก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jorgensen (1978, อ้างใน ธนานันท์ ตรงดี, 2535) ที่พบว่า เสียงสระ e ซึ่งเป็นสระหน้าและเสียงสระ a ซึ่งเป็นสระกลางสัมพันธ์กับขนาดเล็ก ส่วนเสียงสระ o u ɔ ซึ่งเป็นสระหลังสัมพันธ์กับขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมี Diffloth (1978, อ้างในธนานันท์ ตรงดี, 2535) ที่พบว่าสระ æ ซึ่งเป็นสระหน้าจะสัมพันธ์กับขนาดเล็ก ส่วนสระ a ซึ่งเป็นสระกลางและ u ซึ่งเป็นสระหลังจะสัมพันธ์กับขนาดใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ L-Thongkum (1979) ที่พบว่าสระหลังสูง o แสดงขนาดที่ใหญ่ และสระหลังต่ำ ɔ แสดงขนาดที่ค่อนข้างใหญ่ ส่วนสระหน้าสูง i แสดงขนาดที่เล็ก และประคอง นิมมานเหมินท์ (2519) ที่พบว่าสระหลังต่ำ ɔ แสดงขนาดที่เล็ก ส่วนสระหลังสูง u แสดงขนาดที่ใหญ่ สระหน้าต่ำริมฝีปากเหยียด e แสดงลักษณะที่แบน ส่วนสระหลังต่ำปากห่อ ɔ: แสดงลักษณะที่กลม

6.3 ข้อเสนอแนะ

1) งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาสัทอรรถลักษณะในภาษาไทยวน โดยพยายามหาเหตุผลทางสรีรศาสตร์มาอธิบายเพียงอย่างเดียว จึงน่าจะมีการศึกษาโดยใช้กลศาสตร์มาอธิบาย และดูว่าจะได้ผลที่สอดคล้องกันหรือไม่

2) ควรที่จะมีการศึกษาสัทวรรณลักษณะในภาษากลุ่มที่ใกล้เคียงกับภาษาไทยวน เช่น ไท ลื้อ ไทขิ่น ไทใหญ่หรือไทหลวง ไทดำ ไทแดง ไทขาว ฯลฯ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ เพื่อดูลักษณะร่วมที่เด่นของสัทวรรณลักษณะของภาษาตระกูลไทกลุ่มนี้

3) ควรที่จะมีการศึกษาสัทวรรณลักษณะนอกเหนือจากระดับเสียง เช่น ในระดับคำ (ใน brand name ต่างๆ เป็นต้น) หรือระดับวากยสัมพันธ์ เพื่อดูบทบาทของสัทวรรณลักษณะในภาษา

4) ควรที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในแบบที่เป็น semantic network เช่น เสียงสระ /i/ นอกจากสื่อความหมายว่า ขนาดเล็กหรือปริมาณน้อยแล้ว ยังสื่อความหมายอื่นได้อีกหรือไม่ เช่น เด็ก ไกล เป็นต้น